

مبانی شکل‌گیری و اصول سازمان‌یابی کالبدی شهر اسلامی

مهندس جابر دانش

چکیده

شهرها و مجتمع‌های زیستی از جمله بارزترین و ملموس‌ترین جلوه‌های فرهنگ بشری است که با ارائه فضاهایی عینی و قابل ادراک، بسیاری از مؤلفه‌های فکری و ذهنی متأثر و منتج از آن را بیان می‌کند. علاوه بر این نوع ارتباط، فضاهای شهری، محیطی فرهنگ‌ساز و تأثیرگذارند که می‌توانند در شکل‌گیری نظام زیرساختی و ذهنی جامعه اثربخش باشند. شهرهای اسلامی نیز از این قاعده مستثنی نیستند. آن چه این مقاله در پی آن است، تحلیل مبانی شکل‌گیری و اصول سازمان‌یابی شهرهای سنتی اسلامی است که در راستای دستیابی به آن، پیشینه تاریخی شهرهای اسلامی، خصوصیات کالبدی و عوامل مؤثر در شکل‌گیری آنها مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. این تحلیل در تبیین مبانی انتظام و شکل‌گیری شهرهای اسلامی، با طرح بُعد معناگرا و عرفانی فرهنگ و هنر اسلامی در بنیاد و حیات کالبد شهری، اصول وحدت‌گرای فرهنگ دینی در انتظام هماهنگ، شهر اسلامی را مورد تأکید قرار داده است.

کلیدواژه: شهر اسلامی، انسجام شهری، وحدت، معنویت، انتظام هماهنگ